

Nyhetsbrev från Bryssel

September - oktober 2019

EU-enheten vid Ålands landskapsregering om vad som händer på EU nivå.

EU-krönikan

Från Bryssel har vi borta-ålänningar följt den åländska valrörelsen med spänning. Som landskapsregeringens tjänsteman i Bryssel har jag såklart ett särskilt intresse i lagtingets sammansättning och den pågående regeringsbildningen. Inför valet tittade jag på vad de respektive partiernas valprogram sade på EU-området, vilket gav ett blandat resultat. Skattegränsen verkar vara av intresse för flera partier, så kommissionen lista över EU-territorier med specialstatus på fiskala området är säkert på mångas att-läsa lista. Några partier lyfter landskapets representation i Bryssel som en fråga att titta närmare på medan andra tycker krutet ska läggas på att undersöka om andelen EU-finansiering av åländska projekt kan öka. Några partier nämner inte alls EU och ett har krav på ett eget mandat i Europaparlamentet.

En tolkning av valprogrammen är att det finns två utgångspunkter vad gäller beslutsfattandet på EU-nivå. Det kan antingen vara en extern kraft som driver på förändringar som annars är svåra att enas om, till exempel klimat- och miljölagstiftning. Den andra synvinkeln är att lagstiftning på EU-nivå är för detaljstyrd och ger oproportionerliga konsekvenser på ett litet samhälle som inte var måltavla för reglerna. Jakt- och viltfrågor, liksom fiskeripolitiken, nämns ofta i det sammanhanget. Från min horisont i Bryssel kan jag konstatera att bägge slutsatser är lika sanna. Ibland finns ett mervärde att ha detaljerade regler som är likadana i alla länder, som för livsmedelssäkerhet. I andra fall räcker det att sätta upp ett gemensamt mål som det sedan nationellt avgörs hur ska uppnås, som att minska användningen av plastpåsar. Vilka rättsliga instrument som väljs är upp till kommissionen att föreslå och EU:s folkvalda lagstiftare i europaparlamentet respektive rådet att avgöra.

En snabb titt i EU:s databas för lagstiftning ger att antalet antagna rättsakter på EU-nivå stadigt ökade mellan 1970 och 1990-talet för att sedan sjunka igen. Särskilt under sena 80-talet till mitten av 90-talet var en lagstiftnings-peak då politiskt fokus låg på fördjupningen av den inre marknaden. Också de två kommissionerna ledda av Barroso 2004 – 2014 var lagstiftningstunga med reform av inre marknaden tjänstesektor, kemikaliepaketet REACH och Europa2020-strategin. Men det var då. Lagstiftningsmaskineriet i Bryssel har inte varit så här överksamt sedan 1970-talet. Åren med överväldigande antal lagstiftningsförslag från EU-nivån ser ut att vara över, åtminstone för tillfället. Andelen helt nya rättsakter har de senaste tio åren legat runt 20 stycken årligen och lika många revisioner av befintliga direktiv och förordningar. Det kan tyckas vara en rimlig arbetsbörda för landskapet att bevaka. Ålands svårighet med att bevaka lagstiftningsprocessen i Bryssel är dock inte alltid mängden beslut att titta på. Att hålla koll på behörighetsfördelning, blankettlagstiftning, överenskommelseförordningar, ansvarsfördelningen av förvaltande myndigheter och betungande rapporteringsskyldigheter är däremot en utmaning med säkerhet unik för Åland. När en ny kommission så småningom tillträtt och presenterar sitt första politiska arbetsprogram finns möjlighet för landskapsregering att formulera mandat för hur bevakning av lagstiftning och representationen av Åland i EU ska se ut.

Julia Lindholm, landskapsregeringens specialsakkunniga i Bryssel

På gång i Bryssel

Finlands ordförandeskap

Sedan 1 juli är Finland ordförande i Europeiska unionens råd. Ordförandeskapet innebär att finländska ministrar och tjänstemän leder möten på alla rådets nivåer och driver lagstiftningsarbetet framåt. Rubriken för ordförandeskapet är "Ett hållbart Europa – en hållbar framtid". Några av huvudpunkterna i ordförandeskapets program är att stärka rättsstatsprincipen, EU:s ställning som global klimatledare och unionens konkurrenskraft. Under ordförandeskapet hålls informella ministermöten, arbetsgruppsmöten och konferenser i Helsingfors. Ett fåtal möten arrangerades på andra plaster, och ett av dessa var Åland som i september fick besök av EU:s kommitté för utrikes- och säkerhetspolitik, KUSP. KUSP består av EU-ländernas ambassadörer i Bryssel och ansvarar för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Det är ett relativt nytt område och går bl.a. ut på att bevaka det internationella utrikes- och säkerhetspolitiska läget och ge rekommendationer till rådet och åt flera kommittéer. På Åland deltog ambassadörerna i ett seminarium arrangerat av Fredsinstitutet och Martti Ahtisaari-institutet Crisis Management Initiative där Ålandsexemplet belystes. [Här](#) kan man läsa mer om Finlands ordförandeskap.

En ny kommission

Efter att Ursula von der Leyen valdes till kommissionsordförande i juni har hon nu lagt fram sitt [förslag](#) till kommissionärskandidater och deras respektive portföljer för mandatperioden 2019-2024. En del av proceduren för att von der Leyens föreslagna kommission ska få tillträda arbetet är att Europaparlamentet ska godkänna hela kommissionen. Godkännandet föregås av att respektive kandidat utfrågas av de berörda parlamentsutskotten, t.ex. utfrågades Finlands kommissionärskandidat Jutta Urpilainen av Europaparlamentets utvecklingsutskott eftersom hennes föreslagna portfölj är internationella partnerskap. Litauens kandidat Virginijus Sinkevičius föreslås ansvara över portföljen miljö och hav där fiske är en del av uppdraget. Under sin utfrågning fick han en del frågor angående det småskaliga kustnära fisket, vilket ju är frågor som direkt berör Ålands intressen.

Efter utfrågningarna ska Europaparlamentet bedöma huruvida kandidaterna är lämpade för uppdraget eller inte. Europaparlamentet röstar om den nya kommissionen som måste godkännas i dess helhet. Kandidaterna från Rumänien och Ungern nekades redan innan utfrågningarna i Europaparlamentet. Även Frankrikes kandidat stötte på problem då hon efter två utfrågningar möttes av att inte gav henne sitt bifall. Med anledning av att von der Leyen nu måste få nya namn på kommissionärskandidater från dessa länder blir det svårt för den föreslagna kommissionen att tillträda den första november.

Toppmötet

Den 17-18 oktober träffades Europeiska rådet som består utav medlemsstaternas stats- och regeringschefer. På agendan fanns flera viktiga frågor, vissa av dem återkommande punkter från tidigare toppmöten då man inte kunnat enas om en kompromiss. EU:s långtidsbudget är ett stort lagstiftningspaket som sätter den finansiella ramen för EU:s politiska prioriteringar de kommande sju åren. Nuvarande budgetperiod löper ut 2020 och till dess måste EU-länderna enas både om hur mycket pengar som ska finnas i potten, och vilka områden som ska prioriteras. Här finns vitt skilda åsikter i bägge aspekter, och mötet enades om att skjuta upp frågan till nästa toppmöte i december. Tills dess ska Finlands ordförandeskap ta fram ett mer konkret förslag. EU:s klimatambition är en annan långkörare, som handlar om att EU-ledarna ska enas om huruvida unionen ska vara koldioxidneutralt senast 2050, en fråga man sköt upp till mötet i december. Man kunde inte heller enas om huruvida Nordmakedonien och Albanien skulle få öppna förhandlingar om EU-medlemskap. Avslutningsvis tog EU-ledarna även ställning avtalet om Storbritanniens utträde ur EU som förhandlas fram just innan mötet. [Här](#) finns en sammanfattning av toppmötet.

Aktuellt för landskapsregeringen

Det är mycket på gång i Bryssel hösten 2019 och flera områden är aktuella för landskapsregeringen, här under följer ett urval av ärenden.

Fiskekvoter för Östersjön 2020

Rådet antog den 14 oktober ett beslut om nästa års fiskekvoter för Östersjön. Beslutet föranleds av ett förslag från kommissionen. Efter långa förhandlingar nåddes kvalificerad majoritet och en kompromiss kunde omfattas för kvoter för de tio kommersiellt viktiga bestånden i Östersjön. Av dessa är torsk, lax, strömming och vassbuk fyra för Åland viktiga fiskarter. Förslaget antas på rekommendation av Internationella Havsforskningsrådet (ICES), en organisation som samordnar och främjar havsforskning.

För Ålands del var analysen att förslaget hotade det småskaliga, kustnära fisket kvoterna av både torsk och lax sänktes. Landskapsregeringen var i kontakt med kommissionen för att förklara fiskeriets betydelse som inkomstkälla för fiskarna och för att säkerställa utbudet av lokala råvaror på Åland. För landskapsregeringen fanns även en självstyrelsepolitisk aspekt då Finlands EU-ordförandeskap gör det svårt att samordna Ålands och Finlands positioner för ett ärende. För själva fiskekvoterna var den stora knäckfrågan torskbeståndets svaga status. Kommissionens förslag var att införa en nollkvot för riktat fiske och begränsade kvoter för bifångsten. Flera medlemsstater var missnöjda över kommissionens restriktiva linje och ansåg att det får stora socioekonomiska konsekvenser för fiskerinäringen. Beslutet om fiskekvoter innebär en minskning av fiskemöjligheter för hela det åländska fisket av de pelagiska arterna strömming och vassbuk. Den redan låga kvoten för lax sänks ytterligare medan riktat torskfiske i östra östersjön helt upphör. [Här](#) kan man läsa mera om rådets beslut samt bakgrunden till det.

EU-fonder

Som en del av EU:s långtidsbudget, på engelska Multiannual Financial Framework (MFF), förhandlar EU:s institutioner om hur de olika fonderna ska utformas och prioriteras för perioden 2021-2027. För landskapsregeringen är flera fonder av intresse, bl.a. jordbruks-, social-, havs- och fiskeri- och regionala utvecklingsfonden (innefattande Interreg). Då Åland har flera egna program på nämnda områden styrs möjligheterna att utforma de lokala programmen av hur fondernas regler ser ut och hur mycket pengar som allokeras. Då Storbritannien är på väg ut ur EU kommer de inte att bidra finansiellt till nästa programperiod. Länder som Sverige, Tyskland, Nederländerna, Danmark och Österrike förespråkar att hålla nere budgettaket till högst en procent av bruttonationalinkomsten. De vill inte tillskjuta mer medel utan föredrar både en allmänt lägre EU-budget samt en omfördelning vad gäller prioriteringar. Idag går större delen av pengarna till jordbruks- och regionala utvecklingsfonden, men bl.a. dessa länder vill se större fokus på forskning, säkerhet och migration. En annan diskussion som hänger ihop med ett eventuellt EU-mål om klodioxidneutralitet till år 2050 är att inför en fond för regioner som skulle känna av en klimatpolitisk omställning, främst kolproducerande regioner som drabbas av arbetslöshet. [Här](#) kan man se tidslinjen för budgetförhandlingen och vad som hittills har skett.

Arbetet med fonderna är i rådet uppdelat på arbetsgrupper där medlemsländernas tjänstemän med olika ansvarsområden ingår. I de sektoriella arbetsgrupperna förhandlas kriterierna för att få finansiering, kriterierna som de nationella och regionala myndigheterna ska uppfylla för att förvalta och fördela finansieringen och hur myndigheterna ska följa upp att finansieringen nyttjas på rätt sätt. I en horisontell arbetsgrupp förhandlas hur finansieringen ska fördelas mellan de olika fonderna. I dagsläget har man kommit relativt långt på de flesta områdena, bl.a. inom havs- och fiskerifonden och socialfonden. Inom jordbruksfonden återstår dock fortfarande mycket arbete.

Övrigt

Valvaka

Med anledning av lagtings- och kommunalvalet samlades en handfull Bryssel-åläningar och Ålandsvänner på Finlands ständiga representation till EU för att bada bastu och följa sändningarna från Åland. Landskapsregeringens specialsakkunniga i Bryssel Julia Lindholm, och högskolepraktikant Alva Eriksson var värdar för valvakans och var glada att så många tog sig till EU-kvarteren en regnig söndagskväll.

På bilden syns från vänster Julia Lindholm, landskapsregeringens tjänstemän i Bryssel, Anton Nilsson, specialmedarbetare för Nils Torvalds, Viktor Sundberg, åländsk praktikant vid Nils Torvalds kontor, Andreas Dahlén, fondförvaltaren Apollonian, Markus Hjort, raffinaderiorganisationen Concauwe, Alexander Lång, specialmedarbetare för Nils Torvalds, Niklas Johansson, North Sweden Brysselkontor, och Alva Eriksson, åländsk högskolepraktikant.

Ny högskolepraktikant

Sedan början av september är Alva Eriksson på plats vid Finlands ständiga representation vid EU där hon under hösten och vintern ska praktisera bl.a. genom att vara redaktör för nyhetsbrevet. Här presenterar hon sig kort:

Mitt namn är Alva Eriksson och jag kommer från Mariehamn. Jag har tidigare läst stats- och genusvetenskap och är nu på slutrakan av mina juridikstudier där jag har specialiserat mig inom arbetsrätt och EU-rätt. Det är mycket på gång i Bryssel i höst. En ny kommission ska tillträda, utgången av Brexit hänger fortfarande i luften och inte minst innehar Finland ordförandeskapet i Europeiska unionens råd. Jag ser fram emot en lärorik och spännande tid. Det ska bli intressant att följa och representera Ålands intressen i förhållande till det enorma maskineri som EU faktiskt är.

Nordisk festival

Under 10-20 oktober anordnade kulturhuset BOZAR tillsammans med bl.a. Nordiska ministerrådet, Nordiska kulturfonden och Ålands Landskapsregering en nordisk festival här i Bryssel. Under festivalen arrangeras evenemang och workshops inom film och musik. Åland är representerat i projektet Next Generation, Please! där ungdomar ges möjlighet att reflektera och skapa kring ett högaktuellt ämne. För Ålands del är ämnet klimatförändringar och resultatet kommer att visas under en utställning i Bryssel i maj 2020.

På agendan

Den 24 oktober träffas rådet för sysselsättning och socialpolitik där bl.a. antagandet av rådets slutsatser om välfärdsekonomin, framtidens arbetsliv, kompetensmatchning på arbetsmarknaden och antidiskriminering står på agendan.

Den 31 oktober har länge varit datumet för när Storbritanniens utträde ur EU har förväntats att ske. Mycket talar dock för att datumet kommer att skjutas upp.

5-7 november är landskapets rådgivare Julia Lindholm på plats på Åland.

Den 12 november är Ålands landskapsregering medarrangör till ett frukostseminarium där fokus kommer att vara Åland, Grönland och Färöarnas roll i det nordiska såväl som EU-samarbetet.

13-14 november träffas Europaparlamentet i Bryssel för att hålla en s.k. minisession, vilket är ett tillfälle för ledamöterna att i plenum anta lagstiftning som man annars inte har hunnit med i Strasbourg.

Den 18 november håller jordbruks- och fiskerådet möte där bl.a. reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) kommer att fortsätta behandlas.

Den 20 november håller kommissionen tillsammans med Regionkommittén möte gällande lokala och regionala utmaningar och lösningar på tillämpningen av EU:s miljölagstiftning.

Samma datum, den 20 november, håller Europaparlamentet en högnivå konferens om barns rättigheter för att bl.a. uppmärksamma trettioårsjubileet av FN:s konvention om barnets rättigheter.

25-28 november är Europaparlamentet återigen på plats i Strasbourg för plenarsession.

Den första december förväntas den nya kommissionen att tillträda.

Kontakta oss gärna per epost julia.lindholm@formin.fi eller alva.eriksson@formin.fi, telefon +32 2 2878 459 eller via vår Facebook-sida [Åland i EU](#).

